

Minu ekstaasi ja adrenaliini ing oli hetki, kus polnud kindel, et välja suudab ronida.“

**VALGES FRAKIS
HÄRRASMEES:**
„Kui üldse, siis stiilselt!“
Tõnu Kilgas aastal 2020.

Isast raamatu kirjutamist võttis kui teraapiat

Tõnu Kilgase elulooraamat „Peaasi, et oleks kirgel“ ei sündinud tühjalt kohalt. „Hakkasin seda kirjutama teraapiana,“ tunnistab Ellen Kilgas, raamatu autor. „Kogu kevadsuvine periood oli selline, et tegelesin isa haiguslooga, aitasin teda nii palju kui võimalik ja olin tema päralt.“ Kui saabus sügis, võis Ellen kirjutamisega jätkata. „Sain endast asju välja kirjutada, tegelesin sellega rahulikult,“ lausub ta. „See raamat pole pelgalt tema teatritöödest, vaid sellest, milline inimene ta oli ja kust see kõik on pärit. Milline nägi välja tema lapsepõlv, lisaks seigad tema noorpõlvest Vanemuises ning ansambli Fix, Estonia ja Vanalinnastuudio ajast.“

Tõnu tavatsenud Elleni sõnul öelda, et tema lavaelus on kõik kuidagi liiga kergelt tulnud: „Võib-olla mõtles ta, et operetid on tilulitamine. Võib-olla oli tal hingel ikkagi Panso kool, kuhu jäi minemata. Eks ta ju nägi, et tuli koolkond väga kihvete noori näitlejaid, kes teevad ägedaid rolle. Aga ta ei olnud kibesuhetes oli ta meeletult kriitiline, kuid lõpuks oli ta oma eluga rahul.“

Tallinna raamatutrükikojas kaante vahele saanud mahuka teose esimene esitlus oli Tõnu Kilgase esimeses töökohas Vanemuise teatris. Teine esitlus on rahvusoperi Estonia valges saalis 9. septembril.

lapsepõlvkodust kopeeris Tõnu kõik: teatri särava palge, segased suhted, alkoholi- ja nais-telembuse, erinevad abielud ja mitmete perekonnanimedega lapsed. „Isa igatses väga pere-soojust, kuid samamoodi kui tema vanematel, kordus ka temal üks ja sama muster: tema ei osanud samamoodi soojust edasi anda, nagu temale seda ei antud,“ tõdeb Ellen. „Ta ei osanud seda teha, sest polnud seda kunagi kõrvalt näinud ega ise kogunud. Oma lapsepõlves elas ta üksinda oma fantaasiateatri maailmas, tegi Tündri Tõnni nuku-teatrit – see maailm oli särav ning seal aplodeerisid talle kõik. Mida ta aga tegelikult igatses ja millest unistas, oli ikka see, et ema oleks rohkem olemas ja tema päralt. Seda oli tema puhul lõpupoole ka näha, et tekkis rahunemise faas. Kui ta 60aastaseks sai, hakkas ta hindama pere-reelu ja otsis oma kohta selles.“

Elu lõpuks sai Tõnust üksik hunt

Ürgandeka mehe triumfid laival ei tähendanud sugugi, et pereõnn samal ajal õitsenuks. Pigem tabas peresuhteid kirkas häving. Ikka ja jälle. „Muidugi ta nautis melu ja sära, glamuuri ja tähelepanu, aga ei olnud lihtne võtta enda kanda mitmeid lavastusi ning peale õiseid Viru varietees esinemisi ja õhtujuhtimisi ennast päriselt maha laadida,“ kirjutab Ellen oma raamatus. „Pinget ja stressi kaasnes sellise elustiiliga omajagu. Ometi proovis ta kõikide oma tööde kõrvalt olla pere(de)le nii hea isa, kui ta oskas, kuid korraga ta neid kahte elus hoida ei suutnud.“

Polnud naist, keda Tõnu poleks suutnud võluda. „Isale meeldis glamuur, talle meeldisid daamid, kes riietusid maitsekalt ja kandsid pitspesu,“ on Elleni raamatus kirjas. „Isa oli mees, kes kandis fraki välja ja sellisel me-

hel on oma kindlad unistused ja soovid. Jah, janu ekstaasi ja adrenaliini järele viisid ta mingil ajahetkel mängupõrgusse ning oli hetki, kus polnud kindel, kas ta enda kaevatud august üldse välja suudab ronida.“ Ime juhtus. Tõnu sai mängupahest võitu ning loobus 50aastaseks saades nii sigarettidest kui ka alkoholist. Teater võitis.

Ka lõputus võitluses, kumb jääb peale, kas pere või teater, jäi alati kaotajaks pere. „Tas proovis mitu korda endale seda päris oma, õiget perekonda luua, kuid ikkagi oli elu lõpuks üksik hunt,“ lisab Ellen. „Kindlasti ei soovinud ta olla see mees, kes on elu lõpus ükski. Ta naeratava maski taga oli alati midagi muud, sügavalt kurba ja õrna. Eriti selgelt oli see näha vanemas eas, sest aina rohkem tahtis ta osa saada kodusoojusest ning perekonna melust.“

Ent siis lõi Tõnu plaanidesse kui välk sisse kuri vähk. Aastal 2015 kutsus isa Elleni enda koju. Et rääkida. Sellest, mis saab siis, kui temaga midagi juhtub. „Kõik algas kopsukasvajast, seejärel liikusid siirded ajju,“ lausub Ellen. „Lõpp tuli väga kiiresti.“

Ellen nägi isa hääbumist kõrvalt: „Ei ole lihtne näha inimest sellises seisundis, kui oled teda kogu aeg elujõulise ja säravana näinud. Ma olin kindel, et see mees pörutab 80. eluaastani välja. Tema oli pigem teiste abistaja ja sütitaja ning siis järsku näed, et see pole enam see inimene – see oli hästi kurb. Kui teda viimast korda nägin, ta magas. Pani lihtsalt oma käe läbi une minu käe peale. Ta ilmselt ei tajunud enam, kus ta on. Tema teadis, et teda ootab uus lavastus – „Nõidkapteni needus“, et selle jaoks ehitatakse laeva. Mul on hea meel, et isa lõpp oli ilus. See ei olnud kuidagimoodi öudne ega traagiline: ta suikus lihtsalt unne.“

NÄITLEJA JA LAULJA TÕNU KILGAS

(13. VIII 1954 Tartu –
25. V 2021 Tallinn)

- Näitlejate Lembit Mägedi ja Ellen Kaarma poeg. Hedvig Hansoni, Ellen Kilgase, Piret Krummi ja Susan Kilgase isa. Oli abielus Tatjana Järviga, hiljem Katrin Karisma elukaaslane.
- Lõpetas 1977 laulu ning koorijuhtimise erialal Heino Elleri nim Tartu muusikakooli.
- Töötas 1976–84 Vanemuise teatris ja 1984–2001 Estonia teatris, hiljem vabakutselisena – eelkõige Vanalinnastuudio ja Vana Baskini Teatri lavastustes.
- Kilgase filmidebüüdiks oli peaosas Peeter Simmi lühimängufilmis „Stereo“ 1978. aastal, kusjuures ta ei kasutanud dublanti – võttis ise lehma poegimise vastu ja kihutas mootorrattaloksuga järsakust alla. Kuna aga „Stereo“ põhines Riho Mesilase jutustusel, kes põgenes filmivõtete ajal NSV Liidust, siis pandi film „riiulile“ ja jõudis vaatajate ette alles 1991. aastal. Järgnesid rollid filmides „Kaks päeva Viktor Kingissepa elust“ (1981), „Inimene, keda polnud“ (1989), „Rahu tänav“ (1991), „Need vanad armastuskirjad“ (1992) jm. Samuti osatäitmised telesarjades „Õne 13“ (1993–2020) ning „Viimane võimalus“ (2018).
- Oli 1972–74 ansambli Fix solist. Samuti oli ta kauaaegne Viru varietee solist ja konferransjee.

Allikad: Eesti entsüklopeedia, Eesti filmi instituut, raamat „Peaasi, et oleks kirgel“